

۲۰۱۶۴۰

قانون صدور چک در نظم حقوقی کنونی

مطابق با اصلاحات مورخ ۱۳۹۷/۸/۱۳

تألیف:
دکتر سید محمد علی اسلامی

مجمع علمی و فرهنگی مجد

عنوان و نام پدیدآور : قانون صدور چک در نظم حقوقی کنونی
منطبق با اصلاحات مورخ ۱۳۹۷/۸/۱۳
تنقیح و تألیف سیدمحمدهادی اسلامی.

مشخصات نشر : تهران: مجد، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری : ۱۰۴ ص.

عنوان قراردادی : ایران. قوانین و احکام
Iran. Laws, etc

موضوع : چک -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع : Checks -- *Law and legislation-- Iran :

رده بندی دیویی : ۳۴۶/۵۵۰۹۶:

رده بندی کنگره : KMH ۹۳۹/۲۸ ۱۳۹۷:

سرشناسه : اسلامی، سیدمحمدهادی،
Eslami, Seyed Mohamad Hadi

وضع فهرست نویسی: فیا

یک : ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۵-۰۰۹-۶:

شماره شناس ملی : ۵۵۳۷۰۲۶:

هرگونه تکثیر کاملاً مجاز است. این کتاب بدون اجازه پدیدآورنده، یا ناشر خلاف قانون، شرع و اخلاق است.
مطابق با تخطات قانونی دفتر مرکزی «مجد» گزارش فرماید.

قانون صدور چک در نظم حقوقی کنونی

تألیف: دکتر سید محمد هادی اسلامی

انتشارات مجد

چاپ اول : ۱۳۹۷ قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان تعداد: ۵۰۰ نسخه

حق چاپ محفوظ و منحصراً مجدی است.

شابک: ۷۸-۶۱۲-۲۲۵-۰۰۹-۶

ISBN: 978-622-225-009-6

دفتر مرکزی مجد:

تهران، میدان انقلاب، تقاطع خیابان منیری جاوید و شهدای ژاندارمری، پلاک ۵۷

تلفن و دورنگار: ۶۶۴۹۵۰۳۴ - ۶۶۴۱۲۰۷۸ - ۹۶۳۳۸۶

فروشگاه مرکزی: تقاطع خیابان منیری جاوید و شهدای ژاندارمری، پلاک ۵۹

تلفن: ۶۶۴۰۹۴۲۲ - ۶۶۴۸۶۸۷۴

www.majdlaw.com

E-mail: info@majdlaw.com

کانال رسمی انتشارات مجد در تلگرام: @majdlaw

فهرست مطالب

۷	مقدمه
۹	ماده ۱: تعریف انواع چک
۱۴	ماده ۲: اجرای ثبت و خسارات قابل مطالبه
۲۳	ماده ۳: لزوم تأمین محل چک
۳۰	ماده ۳ مکرر: تاریخ قابلیت وصول چک
۳۴	ماده ۴: صدور گواهی عدم پرداخت
۳۶	ماده ۵: گواهی کسری موجودی
۳۷	ماده ۵ مکرر: محذومیت‌های صادرکننده بدحساب چک
۴۱	ماده ۶: سامان صدور چارجه الکترونیکی دسته چک
۴۵	ماده ۷: بزه صدور چک بدامحل
۵۲	ماده ۸: صلاحیت رسیدن
۵۳	ماده ۹: تأمین محل چک برگشتی پس از طرح شکایت کیفری
۵۳	ماده ۱۰: بزه صدور چک بدحساب
۵۴	ماده ۱۱: تکالیف دارنده چک
۵۷	ماده ۱۲: رضایت شاکی پس از صرف شکایت
۶۱	ماده ۱۳: زوال وصف کیفری چک
۶۴	ماده ۱۴: دستور عدم پرداخت وجه چک
۷۱	ماده ۱۵: مطالبه ضرر و زیان ناشی از جرم
۷۳	ماده ۱۶: رسیدگی خارج از نوبت
۷۴	ماده ۱۷: اماره استخراج
۷۵	ماده ۱۸: تأمین کیفری متهم
۷۷	ماده ۱۹: مسئولیت نماینده در صدور چک
۷۸	ماده ۲۰: مسئولیت پشت نویسی چک
۸۳	ماده ۲۱: ممنوعیت افتتاح حساب جاری صادرکننده چک بی محل
۸۵	ماده ۲۱ مکرر: شناسه یکتای چک
۸۹	ماده ۲۲: اقامتگاه صادرکننده چک
۹۱	ماده ۲۳: صدور مستقیم اجراییه
۱۰۷	ماده ۲۴: مسئولیت کارمند متخلف
۱۰۹	منابع

مقدمه

تا چک عافیت از حاکم جان، بستانید
خط بیزاری آسایش و خور بازدهید
خاقانی

«چک»، شایع‌ترین سند تجاری و وسیله پرداخت مبادلات مالی در روابط قراردادی اشخاص است. دسترسی آسان و ارزان و امکان جلب اعتماد طرف مقابل به چک، راغب صادرکنندگان در استفاده از این سند تجاری است. در نقطه مقابل نیز گیرندگان چک به جهت حمایت از حقوقی و کیفری قانون‌گذار از این سند، تمایل به استفاده از آن در گردش مالی خود دارند.

به جهت قدمت قانون تجارت و عدم وجود مقررات قانونی مکفی و در بردانده نیاز اجتماعی به چک در قانون یادشده، قانون‌گذار تحت عنوان اختصاصی، مبادرت به وضع «قانون صدور چک»، ص ۱۳۵۵/۴/۱۶^۱ نموده که این قانون، بارها مورد اصلاحات و الحاقات و بازبینی‌های قانونی قرار گرفته است. بخش عمده‌ای از چک‌هایی که در بازار معاملاتی ایران جاری می‌اشند فاقد خاستگاه واقعی و تجاری بوده و سند ذمه‌ای مدنی هستند که پوشش و اعتبار تجاری دارند. این امر یکی از علل تغییرات مکرر قانون حاکم بر چک در ایران است. قانون‌گذار با هدف اصلاح وضع معاملاتی دست به تغییر زده و گاه نیز به جهت نهادهای اصلاح وضعیت موجود، قوانین را با واقعیات اجتماعی چک، منطبق نموده تا نظام حقوقی حاکم برهم نخورد.

- ۱- قانون «اصلاح موادی از قانون صدور چک مصوب ۱۳۵۵»، مصوب ۱۳۷۲/۸/۱۱؛
- ۲- تبصره الحاقی به ماده دو قانون اصلاح موادی از قانون صدور چک، مصوب ۱۳۷۶/۳/۱۰ مجمع تشخیص مصلحت نظام،
- ۳- قانون استفساریه تبصره الحاقی به ماده ۲ قانون اصلاح موادی از قانون صدور چک، مصوب ۱۳۷۷/۹/۲۱ مجمع تشخیص مصلحت نظام؛
- ۴- قانون «اصلاح موادی از قانون صدور چک»، مصوب ۱۳۸۲/۶/۲؛
- ۵- و آخرین اصلاحات مربوط به این قانون پروصله، در مورخ ۱۳۹۷/۸/۱۳ به تصویب

1. Cheque.

۲. البته پیش‌تر قانون «صدور چک»، مصوب ۱۳۴۴/۳/۴ لازم‌الاجرا بوده که به موجب ماده ۲۲ قانون «صدور چک»، مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ مورد نسخ صریح قرار گرفته است.

۸ □ قانون صدور چک در نظم حقوقی کنونی

مجلس شورای اسلامی رسیده که پس از تأیید شورای نگهبان و نشر در روزنامه رسمی کشور و انقضای مواعد قانونی، هم‌اکنون در سرتاسر جمهوری اسلامی ایران، لازم‌الاجرا است.

کتاب حاضر، ضمن تنقیح قانون صدور چک؛ پس از بیان هر ماده از این قانون، توشیح و نکات نگارنده بر مواد قانونی، آرای وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عالی کشور و نظریات مشورتی اداره کل حقوقی قوه قضاییه را ارائه می‌نماید. سپس قوانین و مقرراتی که با ماده مرقومه، مرتبط بوده ذیل آن گنجانده شده که تا وضعیت هر ماده از قانون صدور چک، در نظم حقوقی موضوعه کنونی ایران، مشخص گردد. از آنجا که بسیاری از اصول حقوق تجارت ایران در قوانین مدون، منصوص نبوده و به عنوان «سلب حق» و در اجرای ماده ۳ قانون آیین دادرسی مدنی مورد استناد قرار می‌گیرد، مر مواد رتباً از کنوانسیون راجع به قانون متحدالشکل در خصوص چک، ژنو، مصوب ۱۹۰۶ م. رس ۱۹۱۱ به عنوان مهم‌ترین منبع تبلور حقوق چک، آورده شده است.

نگارنده سال‌ها پیش، سه بار اثر ارزشمند «قانون مدنی در نظم حقوقی کنونی»، استاد معزز، مرحوم دکتر ناصر کاتوزیان، خوانده و به بار، نکات جدیدی از کتاب مزبور استنباط نموده است. پس از سومین بار یادشده، در یکی از مهم‌ترین آزمون‌های حقوقی سراسری داخلی، موفق به حد نمره ۱۰ در صد درس حقوق مدنی گردید و نیک بر ارزش کتبی بدین سیاق، واقف است. نگارش اثر حاضر، در اجابت فرمایش استاد: «امیدوارم، اگر این شیوه مطبوع افتد، مساعی ... توفیق به ادامه این راه شوند» می‌باشد. از این رو با احساس خلأ وجود اثری با ساق تنقیمی و تعلیمی در خصوص چک، نگارش اثر حاضر آغاز و فرجام یافت.

در خاتمه از مدیر محترم انتشارات مجده، دوست گرامی جناب آقای «فخر سیدعباس حسینی‌نیک» که موجبات انتشار اثر حاضر را فراهم آوردند، تقدیر و تشکر می‌نماید. امید می‌رود کتاب حاضر که اولین شرح بر قانون صدور چک با توجه به اصلاحات سال ۱۳۹۷ است، در فهم و اجرای صحیح حقوق چک، مؤثر افتد.

دکتر سیدمحمدهادی اسلامی

زمستان ۱۳۹۷

۱. ترجمه مجله حقوقی بین‌المللی (۱۳۶۹)، کنوانسیون‌های ۱۹ مارس ۱۹۳۱ ژنو در مورد چک: قانون متحدالشکل راجع به چک، تهران، مجله حقوقی بین‌المللی، ش ۱۳، صص ۳۴۹-۴۲۱.
۲. ناصر کاتوزیان (۱۳۸۷)، قانون مدنی در نظم حقوقی کنونی، تهران، میزان، ص ۸۵.